

Forvaltningshåndbok for hubro

Hubro (*Bubo bubo*), verdens største ugle, er en art det skal tas spesielle hensyn til i arealforvaltningssaker. Den er veldig sky, og svært sensitiv for forstyrrelser. Den krever ofte store territorier for å overleve. Denne forvaltningshåndboken er utviklet i tråd med forvaltningsmålet for arter § 5 i naturmangfoldloven. Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av. Dette målet står sentralt i norsk miljøforvaltning.

Hubroen har hatt en sterk tilbakegang i Norge blant annet på grunn av tap og forringelse av areal, begrenset mattilgang, elektrokusjon, miljøgifter og jakt. Den er vurdert som sterkt truet på den norske rødlisten. Arten har derfor fått sin egen handlingsplan. I denne forvaltningshåndboken finner du som saksbehandler informasjon om hvilke hensyn du skal ta, og hva du kan gjøre for å bevare hubroen i Norge i tråd med naturmangfoldloven og nasjonale miljømål.

Hubro (*Bubo bubo*). Bilde: Frode Johansen

Hubro i arealforvaltningen

Nøyaktig stedsinformasjon om hubroterritorier og reirplasser, og tilgjengelighet for aktuelle aktører, er det viktigste utgangspunktet for å kunne sikre hensyn til hubro i arealplanlegging, annen saksbehandling og skogsdrift.

Hubro er klassifisert som en sensitiv art hvor reirhyller, hekkelokaliteter og permanente territorier er unntatt offentlighet. Dette for å hindre forstyrrelser og miljøkriminalitet. Det kan være utfordrende å fatte gode forvaltningsbeslutninger uten å ha tilgang til denne informasjonen. Offentlig forvaltning og andre aktører med legitim grunn kan søke om **tilgang til Sensitive artsdata** ved å sende en søknad til Statsforvalteren i sitt fylke.

Hubroen kan finnes i en rekke ulike naturtyper. Hvis det er mistanke om at et tiltaksområde er i et hubrohabitat, bør det som minimum gjennomføres lytting med lydopptakere, i henhold til naturmangfoldloven §§ 8 og 9 og plan- og bygningslovens krav om redegjørelse for

konsekvenser. Kartlegging skal følge den nasjonale standarden for kartlegging og overvåking av hubro (Miljødirektoratet 2024).

Hensynet til reirplasser

Retningslinjene for de fleste tiltak etter **plan og bygningsloven § 1-6, snøscooterløyper og landbruksveier** tilsier at inngrep bør unngås innenfor en avstand på minst én km til reiområder for hubro (Miljødirektoratet, 2022). Disse retningslinjene legges til grunn for planlegging og etablering av tiltak. Disse føringene gjør seg også gjeldende for konsesjonspliktige tiltak etter energilovgivningen. Multiconsult har lagd et notat om hensynssoner for sårbare arter av fugl, deriblant hubro (se *Nyttige lenker*).

Også kjente reirplasser som har vært historisk viktige for hubro, men hvor arten ikke er påvist på en stund, bør bevares mot inngrep. Lokalteter kan bli re-etablert mange tiår etter å ha vært "tomme"/ubebodd. Det er viktig å sikre at den har muligheter til å reetablere seg dersom forholdene skulle ligge til rette for det. Som et minimum bør derfor et territorium ikke vurderes som «utgått» før det er gjennomført grundige kartlegginger over en lengre tidsperiode.

Vindkraftanlegg med påfølgende arealendringer og kollisjonsrisiko med turbiner, kan ha betydelig negativ innvirkning på hubro og dens byttedyr og kommer ofte i stor konflikt med hubroens funksjonsområder. Vindkraftverk bør ikke plasseres i hubroens leveområder. Turbiner bør plasseres med god avstand til kjente reiområder og sannsynlige jaktområder for etablerte par. Avstanden til reiområder bør helst være enda større enn den anbefalte avstanden til andre

typer arealinngrep (1 km).

Konstruksjonenes størrelse øker faren for at hubro blir drept og effekten av forstyrrelser øker. Øvrige arealinngrep knyttet til etablering av vindkraftanlegg, som etablering av veier, bør ikke forekomme nærmere enn 1 km fra kjente reiområder.

Ved etablering av mindre omfattende ferdselsårer, som turstier, vil det i større grad være behov for å bruke skjønn. Ikke alle slike tiltak vil være omfattet av plan- og bygningsloven, og kan følges opp gjennom vilkårssetting eller eventuelle planbestemmelser. Dette vil igjen ha betydning for muligheten og realiseringen av avbøtende tiltak, og muligheten for å stille krav om "miljøoppfølgingsprogram".

Dersom en hekkelokalitet blir liggende i en naturlig ferdselstrasé skal traséen legges om for å unngå forstyrrelser for hubroen, spesielt i den sårbare hekkeperioden. Dette gjelder i utgangspunktet også for eksisterende traséer. Dersom menneskers aktivitet medfører alvorlige forstyrrelser, bør kommunen planlegge omlegging av traséen på kritiske punkter/strekninger. Stier og turveier som berører hekkelokaliteter, bør settes av som «Turveg/turdrag» (SOSI 1140) i kommuneplanens arealdel og/eller turveg (SOSI 3031) på reguleringsplannivå.

Hensynet til hubroens leveområder

Hubroen vil ofte benytte seg av jaktområder som ligger langt unna hekkeplassen, selv om de viktigste områdene ofte ligger i nærheten av reiområdet. Rike og åpne habitater som kulturmarkområder, myrer, tjern og annen våtmark, samt gammelskog, fjellområder med mye rype og kystområder med gode sjøfuglforekomster er generelt viktige jaktområder. Innenfor kjente hubroterritorier bør slike områder ikke

forringes eller ødelegges gjennom endret arealbruk. Dette vil også gjelde utover den anbefalte avstanden på én km fra kjente reirområder.

Hensyn i hekketiden

Ulike former for naturbasert turisme som bolting av klatreruter, *via ferrata* og zip-line og lignende, tilrettelegging av turstier og etablering av fotoskjul, er eksempler på aktiviteter som kan være negative for hubroen. Man bør kontakte de aktuelle friluftsmiljøene eller aktørene for å unngå aktiviteter i den mest sårbare perioden for hubro som er fra 1. februar til 31. august. Ofte vil det kunne være en balansegang mellom skjerming av hubro i sårbare perioder og samtidig gjennomføre informasjons- og kanaliseringstiltak.

Avstandskravet vil variere for ulike aktiviteter og i ulike terreng, og kan også være mindre enn én kilometer. Hvis man skremmer hubro fra reir, er ungene mer utsatt for predasjon. Generelle råd for hubrosafari, fotoskjul og åteplass er at de helst bør være skjermet fra reirlokalteten, slik at hubroen ikke blir forstyrret jf. naturmangfoldloven § 6 om generell aktsomhetsplikt. Gjennom forvaltningsprinsippet § 15 skal unødig jaging av viltlevende dyr unngås, samt unødig skade og lidelse på viltlevende dyr. Likeledes Hvis man legger ut åte, må man forholde seg til åteforskriften og retningslinjene fra Mattilsynet.

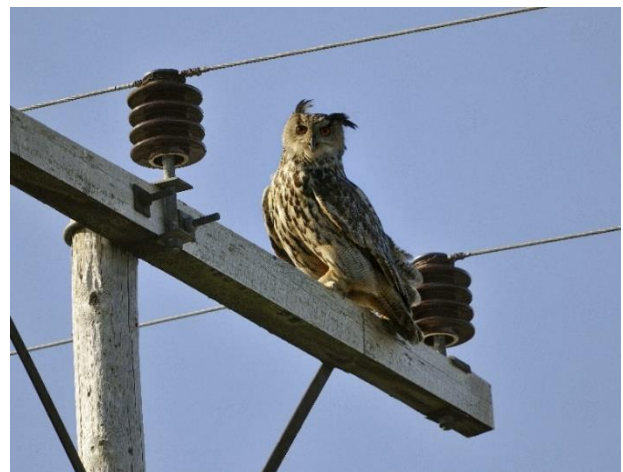
Skogbruk

I 2011 ble det igangsatt et samarbeid med Norges Skogeierforbund for å utarbeide retningslinjer for hogst i samråd med alle skogeierandelslagene, Norskog, Statskog SF og SB Skog. De fleste av bedriftene har i dag innarbeidet disse retningslinjene i sertifiseringen, og de er lagt opp slik:

- Ingen hogst eller skogbruksaktivitet innenfor en

radius på 100 meter fra reirplass i tilnærmet flatt terreng. Reirplass og omkringliggende skog skal ikke settes igjen som en «øy» i terrenget.

- I bratt terreng (mer enn 60 graders helning), eller der reir er i bergvegg/bergskrent skal det være eldre skog 100 meter til hver side og 50 meter fra fot av bergvegg/bergskrent.
- Ingen forstyrrende hogst eller skogbruksaktivitet innenfor en radius på 400 meter fra reirplass i perioden 1. januar – 31. juli.

Hubro på en farlig stolpe. Bilde: Frode Johansen

Avbøtende tiltak på strømmettet

Hubroen er utsatt for kollisjon og elektrokusjon (dødelig elektrisk støt) ved strømmaster. Stolpene er gjerne plassert i områder hvor det er få naturlige utkikkspunkter, og hubroen foretrekker å speide fra det høyeste punktet i området. Faren er størst ved 22 Kv-linjenettet der det er kort avstand mellom strømførende ledning og en jordet del av et elektrisk anlegg. Dette er også et problem for andre fugler med stort vingespenn. Aktuelle tiltak kan være:

- Unngå å bygge linjenett i hubroterritorium.

- Gjøre avbøtende tiltak på linjenettet ved å installere sittepinne, isolere piggisolatorer, montere piggmatter på traverser og andre tiltak.
- Jordkabling hvor dette er mulig.
- Det er mulig å søke om tilskudd til tiltak på linjenettet gjennom tilskuddsordninger på Miljødirektoratets hjemmeside.

Andre trusler

Minken er en trussel mot hubro, da den konkurrerer om matfatet, og kan forsyne seg av hubrounger. Det er viktig at uttak av mink blir prioritert i områder hvor man vet at det er hubrolokaliteter, eller hvor det er sannsynlig at hubroen kan reetablere seg. Faunakriminalitet i form av ulovlig jakt og eggsanking er også en trussel, og det er viktig at oppsynsmann og naturforvalter i kommunen vet hvor reirhyllene er hvis det er konkrete mistanker om slik aktivitet.

Nyttige lenker:

[Prosjektside for Hubro](#)

[Sensitive Artsdata](#)

[Hensynssoner for sårbare arter](#)

Referanser

Miljødirektoratet, 2022., *Handlingsplan for hubro 2022-2026. Action plan for Eagle Owl.* Miljødirektoratet, 2022-2316. 61 s.

Miljødirektoratet, 2024., *Feltinstruks for nasjonal overvåking av hubrobestanden Versjon 20.02.2024.*

<https://prosjekt.statsforvalteren.no/siteassets/hubro/hubro-dokumenter/feltinstruks-for-nasjonal-overvaking-av-hubrobestanden.pdf>

NOF, u.å., *Hubro Bubo bubo.* Norsk Ornitologisk forening.

Naturmangfoldloven, 2011., Lov om naturens mangfold., LOV-2022-06-17-64., Hentet fra: [Lov om forvaltning av naturens mangfold \(naturmangfoldloven\) - Lovdata](#)

Plan- og bygningsloven, 2009., Lov om planlegging og byggesaksbehandling., LOV-2022-12-02-87., Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>

Åteforskriften, 2020., Forskrift om utlegging av åte og fôring av vilt., FOR-2022-10-26-1813., Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-12-17-1878>